

**БАНК ХИЗМАТЛАРИНИ РАҚАМЛАШТИРИШНИНГ ИҚТИСОДИЙ
САМАРАДОРЛИГИ**

Салаев Р.Ш.

*иқтисодиёт фанлари номзоди, PhD, доцент
Ўзбекистон Республикаси Банк -молия Академияси*

Хакимов Жамолiddин

*“Банк иши” мутахассислиги магистранти,
Ўзбекистон Республикаси Банк -молия Академияси*

Аннотация: Мақолада рақамли технологияларнинг банк секторининг турли жиҳатларига, жумладан, харажатларни камайтириш, мижозларга хизмат кўрсатишни яхшилаш, жараёнларни оптималлаштириш ва рақобатбардошликни оширишга таъсири кўрсатилган, иқтисодий самарадорлиги асосланган. Рақамли банк хизматларини кенгайтириш йўналишлари тақриф этилган.

Калит сўзлар: Банк хизматлари, рақамлаштириш, рақамли банк хизматлари, киберхавфсизлик, иқтисодий самарадорлик.

ECONOMIC EFFICIENCY OF DIGITALIZATION OF BANKING SERVICES

Salaev R.Sh

*candidate of economic sciences, PhD, associate professor
Academy of Banking and Finance of the Republic of Uzbekistan*

Khakimov Jamoliddin

*Master's degree in "Banking",
Academy of Banking and Finance of the Republic of Uzbekistan*

Abstract: The paper examines the impact of digital technologies on various aspects of the banking sector, including cost reduction, improved customer service, process optimization and increased competitiveness, based on economic efficiency. The directions for expansion of digital banking services are proposed.

Keywords: Banking services, digitization, digital banking services, cyber security, economic efficiency.

Банк хизматларини рақамлаштириш-бу мижозларга банк хизматларини кўрсатиш учун рақамли технологиялардан фойдаланиш

жараёни. Ушбу жараён банк хизматларининг мавжудлиги ва сифатини яхшилаш учун Интернет-банкинг, мобил иловалар, онлайн тўловлар ва бошқа технологиялардан фойдаланишни ўз ичига олади. Банк хизматларини рақамлаштириш замонавий банк сектори учун муҳим аҳамиятга эга, чунки бу банкларнинг рақобатбардошлигини ошириш, мижозларга хизмат кўрсатиш сифатини ошириш ва банклар фаолияти самарадорлигини оширишга ёрдам беради.

Банк хизматларини рақамлаштириш банкларнинг иқтисодий самарадорлигига сезиларли таъсир кўрсатади. *Биринчидан*, рақамлаштириш мижозларга хизмат кўрсатиш харажатларини камайтиради, чунки кўплаб операцияларни автоматлаштириш ва онлайн хизмат кўрсатиш мумкин. Бу, ўз навбатида, ходимлар учун ва офис майдонларини ижарага олиш харажатларини камайтиради [1]. Бундан ташқари, банк хизматларини рақамлаштириш турли операцияларни бажариш учун зарур бўлган вақтни қисқартиради, бу ҳам харажатларни камайтиришга ёрдам беради.

Иккинчидан, банк хизматларини рақамлаштириш банкларга мижозлар сони ва битимлар ҳажмини ошириш орқали даромадларни кўпайтириш имконини беради. Мижозларга хизмат кўрсатиш сифатини ошириш ва транзакциялар имкониятларини кенгайтириш орқали банклар кўпроқ мижозларни жалб қилишлари ва бозор улушини оширишлари мумкин. Шунингдек, бу банкларнинг рентабеллигини оширишга ёрдам беради [2].

Учинчидан, банк хизматларини рақамлаштириш банклар фаолияти самарадорлигини оширишга ёрдам беради, бу ҳам иқтисодий самарадорликка таъсир қилади. Кўпгина операцияларни автоматлаштириш уларни бажариш учун зарур бўлган вақт ва ресурсларни қисқартиради, бу эса харажатларни камайтиради ва самарадорликни оширади. Бундан ташқари, рақамлаштириш банкларга операцияларни аниқроқ назорат қилиш орқали хатарларни яхшироқ бошқариш ва йўқотишларни камайтириш имконини беради [4].

Банк хизматларини рақамлаштиришнинг ижобий томонлари сифатида қуйидагиларни кўрсатиш мумкин:

- Мижозлар учун қулайлик: рақамлаштириш мижозларга ҳар қандай қулай вақтда ва жойда ўзларининг банк ҳисобварақлари ва хизматларидан фойдаланиш имкониятини беради, бу эса молиявий бошқарув жараёнини янада қулай ва самарали қилади [6].

- Харажатларни камайтириш: рақамлаштириш банкларга мижозларга хизмат кўрсатиш харажатларини камайтиришга имкон беради, чунки кўплаб операцияларни автоматлаштириш мумкин, бу эса ўз навбатида банк ходимларига юкни камайтиради.

- Рақобатбардошликни ошириш: рақамли хизматларнинг кенг доирасини таклиф қилувчи банклар кўпроқ мижозларни жалб қилиши ва уларнинг бозор улушини ошириши мумкин.

Шу билан бирга, банк хизматларини рақамлаштиришнинг салбий томонлари ҳам мавжуд бўлиб, улар:

- Киберҳужумларга нисбатан заифлик: рақамли банк хизматлари киберҳужумлар хавфи остида, бу эса мижозларнинг махфий маълумотларининг тарқалишига олиб келиши мумкин.

- Хизмат сифатининг ёмонлашиши: мижозларнинг ҳаммаси ҳам рақамли банк хизматларининг хавфсизлигига ишонч ҳосил қилмасликлари мумкин, бу эса ишончсизлик ва рақамли платформалардан фойдаланишни рад этишга олиб келиши мумкин.

- Хизматдан четлатиш: рақамлаштириш рақамли технологиялардан фойдалана олмайдиган ёки улардан фойдаланишни ўзлаштира олмайдиган мижозларга хизмат кўрсатишни истисно қилишга олиб келиши мумкин.

Умуман олганда, банк хизматларини рақамлаштириш ижобий ва салбий томонларга эга ва банклар мижозлар учун қулайлик ва уларнинг маълумотлари хавфсизлиги ўртасида мувозанатни топишлари керак.

Бугунги кунда рақамли банк хизматларини кўрсатишни янада кенгайтириш учун қуйидаги чора-тадбирларни фаоллаштириш зарур:

- Рақамли банк хизматларидан узлуксиз фойдаланишни таъминлаш учун технологиялар ва инфратузилмани ривожлантириш.

- Чекка ва кам аҳоли яшайдиган ҳудудларда молиявий хизматларнинг мавжудлигини таъминлаш учун рақамли банк хизматлари географиясини кенгайтириш.

- Рақамли банк хизматлари сифатини яхшилаш учун сунъий интеллект, машинани ўрганиш ва блокчейн каби янги технологияларни жорий этиш.

- Рақамли банк хизматларини қулай ва самарали тақдим этиш учун мобил иловалар ва онлайн платформаларни ишлаб чиқиш.

- Кредит бериш, инвестициялаш, суғурта ва молиявий активларни бошқариш каби рақамли банк хизматлари турларини кенгайтириш.

- Замонавий аутентификация ва маълумотларни ҳимоя қилиш усуллари жорий этиш орқали рақамли банк хизматлари хавфсизлигини ошириш.

- Инновацион рақамли банк маҳсулотлари ва хизматларини яратиш учун бошқа молия институтлари ва финтех компаниялари билан ҳамкорлик қилиш [5].

- Рақамли банк хизматларидан, шу жумладан таълим дастурлари ва онлайн консултациялардан фойдаланишда ўқитиш ва мижозларни қўллаб-қувватлаш.

- Мижозларнинг индивидуал эҳтиёжлари ва афзалликларини ҳисобга олган ҳолда шахсийлаштирилган рақамли банк хизматларини ривожлантириш.

- Маркетинг кампаниялари, реклама ва турли шериклар билан ҳамкорлик орқали рақамли банк хизматларини фаол тарғиб қилиш.

Хулоса сифатида айтиш мумкинки, банк хизматларини рақамлаштириш банкларнинг иқтисодий самарадорлигига сезиларли таъсир кўрсатади. Бу харажатларни камайтириш, даромадларни кўпайтириш ва банклар фаолияти самарадорлигини оширишга ёрдам беради. Бу банкларга рақобатбардош бўлиш, мижозларга хизмат кўрсатишни яхшилаш ва рентабелликни ошириш имконини беради. Шундай қилиб, банк хизматларини рақамлаштириш замонавий банк сектори учун муҳим аҳамиятга эга ва банкларнинг иқтисодий самарадорлигига муҳим таъсир кўрсатади.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Мурадова Людмила Фатхиддиновна, Место цифрового банкинга в современной банковской системе и условия формирования в Республике Узбекистан, "Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar" ilmiy elektron jurnali. № 2, mart-aprel, 2021 yil, 29-35

2. Махмудов Улугбек, Цифровые финансовые услуги в банковской системе: прогресс и решение предстоящих задач, «O'zbekiston iqtisodiy axborotnomasi – Экономический вестник Узбекистана», 3/2021, 82-86

3. Умарова, М. (2021). Пути улучшения цифровых банковских услуг в Узбекистане. Экономика И Образование, (2), 74–78. извлечено от https://inlibrary.uz/index.php/economy_education/article/view/7165

4. Таваккалов Улугбек, «Цифровизация ускорила банки Узбекистана в 2022 году»-

<https://uz.kursiv.media/opinions/zampredsedatelya-tenge-bank-ulugbek-tavakkalov-czifrovizacziya-uskorila-banki-uzbekistana-v-2022->

5. Тешабоева, З., & Кобулова, М. (2021). Необходимость цифровизации и информатизации национальной экономики для повышения её эффективности. *Экономика и образование*, (6), 235–239. извлечено от <http://cedr.tsue.uz/index.php/journal/article/view/312>

6. Eraliev A., Umurzakova Z. Значения удовлетворения потребностей сотрудников в повышении экономической эффективности предприятий //InterConf. – 2020.